

sitno, pa se že izplača. Kadar je seme suho, daš ga v mlin, kjer imajo priprave za izgotavljanje bučnega in makovega olja, in dobiš od njega ravno toliko in tako dobrega olja, kakor od bučnih pečk ali od maka. Najboljše seme za olje je od zimskega lanu, ker ima najbolj čvrsto seme. Zato se priporoča v obilici sejati lan, kjer uspeva, predvino porabiti za domačo obleko, seme pa za olje, ker ti da na ta način pripravljeno daje veliko več dohodkov, kakor pa če ga prodajš.

Kako se odganjajo muhe od živine? V Ameriki mešajo eno tretjino petroleja in dve tretjini kakega drugega olja in s to mešanico mažejo one dele, na katere se najrajši vsedajo muhe in obadi. Na Angleškem pa kubajo orehovo listje in s to vodo umivajo živali. Ta voda ubije tudi jajca, ki jih muhe zaležejo v kožo. Da se iz hleva preženejo muhe, priporočajo „perzijski prah“, ki se raztrosi po hlevu s takim mehom iz gumije, kakor se rabi za caherlin. Toda to se mora takrat zgoditi, kadar živine ni v hlevu. Muhe so tudi manj nadležne, če je v hlevu tema in če je preprih, grejo ven. Posebno koristne pa so lastovke, če si napravijo gnezdo v hlevu. Vsak dan polové na stotine muh. Nikar jim torej braniti, če si delajo v hlevu gnezdo. Podložiti je treba kako desko, da lastovičje blato ne kaplja na živino.

Kako se odganjajo mravlje od mladih dreves? Oveži okoli stebila prediva, v to se mravljam zapletajo noge in ne morejo višje. Če si pa blizu drevesca delajo gnezdo, polivaj zemljo s kropom in pa še primešaj nekaj petroleja (na 100 litrov vode 2 litra petroleja), toda pazi, da s kropom in petrolejem ne poškoduješ mladega drevesca.

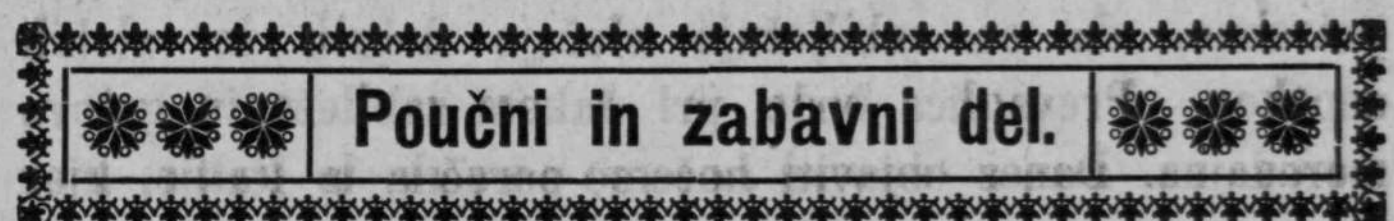
Divji kostanj. Po nekaterih krajih je mnogo divjih kostanjev, ki navadno dobro rodijo, a ljudje ne znajo prav ceniti tega sadu. Iz divjega kostanja se da napraviti škrob (štirka) in milo (žajfa), pa tudi jako fina moka za močnate jedi. Moka divjega kostanja tudi dobro zdravilo zoper reumatizem (protin). Najbolje se pa da porabiti za živinsko krmo. Turki hranijo z divjim kostanjem svoje konje; rade ga jedo srne, jeleni, ovce, svinje in krave, pa tudi za naše konje je dober, če se jim ga daje v pravi meri. Najboljše je, če se porabi surovi kostanj, ki se na debelo stolče in ga goveja živina rada je. Takrat, ko zori divji kostanj, je sicer navadno dovolj druge krme, repna nat (repno perje), krompir, itd., pa od take krme dobi živina drisko. Zoper to je dober ravno divji kostanj, ki bolj zapira. Zato se ne sme dajati preveliko divjega kostanja naenkrat, ampak naj se meša med zeleno krmo, krompir, repo, seno, slamo. Divji kostanj se da tudi posušiti na zračnem mestu, pa se ne sme preveč na debelo razgrniti, sicer splesni, naj se tudi večkrat premeša. Najboljše je, če se suh kostanj skuha ali popari in potem daje živini. Divji kostanj prav lahko deca nabira.

Domač sir. Po mnogih krajih na Spodnjem Štajarskem so že ustanovljene mlekarne, ki delajo surovo maslo (puter) in sir. Slišijo se pa pritožbe, da prepočasi gre blago proč in s tem mlekarne škodo trpijo. Po štacunah se še vedno prodaja sir iz tujih krajev, včasih prav slab. Naj naši trgovci jemljejo sir pri domačih mlekarnah, ki delajo dosti boljši sir, kakor so tiste suhe tropine, ki se večkrat prodajajo pod imenom „švajcarskega“ sira. Zakaj bi pošiljali denar na tuje, ko lahko doma ostane. Naše mlekarne pa bi tudi morale bolj naznanjati svoje blago, drugače nikdo ne ve za-nje. Skrbijo pa naj tudi, da bo njihov sir res dober in okusen. Posebno v planinskih krajih bo to lahko. Dobro bi bilo tudi, ko bi kdo spisal dober in jasen pouk, kako se mlekarne ustanavljajo in vodijo, pa kako se v njih delo opravlja.

Ajda kot zelena krma ne zaostaja za deteljo. Najboljša je škotska, srebrnošiva ajda, ker ne pozebe tako lahko in ima gosto perje. Za zeleno krmo se pa mora pokositi prej ko popolnoma odevete, ker potem slama zgubi svoj sok in tudi perje začne odpadati. Rabi se ajda kot zelena krma za prašice, pa tudi za govejo živino in tudi za konje in dobra.

Paziti pa je, da predolgo ne leži na kupu, ker se potem ogreje in vname ter je škodljiva zdravju. Ni dobro tudi dajati preveč ajde ali celo samo ajdo, ampak mešati se mora z drugo krmo, pri govedu posebno s slamo. Za govedo in konje je dobro, če poseješ skupaj oves in ajdo, grahovico, ječmen in ajdo, ali pa koruzo in ajdo. To je potem zdrava in močna krma.

Poučno potovanje v Švico. Nekaj kmetov pri Lučah je dobilo od deželnega odbora štajarskega podporo, da gredo v Švico in si tam ogledajo ondotne zadrage in mlekarne. G. župnik Lekše v Lučah je pooblaščen, da gre z njimi kot vodnik in tolmač. Želimo jim srečen pot in upamo, da bo njih potovanje na korist spodnještajarskemu kmetijstvu. Želeti je le, da bi še več kmetov dobilo take podporo, ker iz Gornjega Štajerja jih gre prav veliko.

Ženski boj na Angleškem.

„Angleška je raj ženâ, vice poslov, pekel konj“, tako je imenoval neki potovalec Angleško pred par stoletji. Ta izrek je pa dandanes že mnogo zgubil na svoji veljavi. Vsakemu konju angleškega lorda se godi mnogo bolje, nego revežu iz nižjih ljudskih slojev. Glede poslov pa so razmere, posebno v modernem Babilonu-Londonu, vedno bolj amerikske. Kaj to pomeni v mestu, kjer je dandanes jeden milijon in par sto tisoč ženskih poslov, t. j. skoro četrtino vsega prebivalstva, da se ložje misliti kakor povedati.

Najbolj upravičeno je, imenovati Angleško raj ženâ. Kajti priznati moramo, da v nobeni moderni državi ni žena bolj enakopravna z možem, kakor baš na Angleškem. Angleška žena, posebno iz boljših slojev, ne čepi doma, kakor po ostali Evropi, ampak giblje se večinoma na prostem. Znano je, da Angležinje jako ljubijo šport. Z igro z žogo, z veslanjem na Temzi in tudi daleč zvonaj na morji, s plavanjem si urijo svoje telo. Angličanka je tudi jako dobra turistinja; hrabro in samozavestno, ne meneč se za opasnosti, pleza na najstrmejše in najvišje goré; v tem oziru prekaša marsikaterega turista s kontinenta. Angležinje, kar je samo ob sebi umljivo, se tudi udeležujejo raznih dirk in drugih zabav, katere so pri nas le moškemu spolu pristopne.

Tudi v duševnem oziru je Angličanka že davno prehitela svoje sestre z zemljine. Posebno v višjih trgovskih in finančnih krogih so i soproga i hčere temeljitejše in bolj vsestransko izobražene, kakor glava hiše. Na Angleškem je največ slikaric, pisateljic itd. Dekliška vzgoja stoji na veliko višji stopnji, nego-li pri nas. Hčeram imovitejših Angležev je mogoče, v vseh strokah znanosti in umetnosti se izobraziti ravno tako dobro in temeljito, kakor moškemu spolu, če ne še ložje, ker jim preostaja mnogo več časa, mej tem, ko se mora mož truditi v potu svojega obraza za svojo obitelj. Le učni red je še precej nedostaten. Na Angleškem se uči temeljito grške, rimske in posebno domače zgodovine, a pri tem se preveč zanemarija zgodovina drugih narodov, tako da se v angleških učilnicah o

drugih svetovnih dogodkih večje važnosti dobi samo temen pojem. Iz naravoslovja se uče samo nekateri oddelki prav natanko, druge manj važne stvari pa se popolnoma spuste. Vsled tega manjka seveda duševne zveze mej posameznimi predmeti, kar je prva podlaga vseobče omike.

Tudi polje zdravilstva ni zaprto hčeram albijonskim, in to je vsekako napredek, posebno kar se tiče ženskih in otročjih boleznij. Kar se tiče ročnosti, so ženski zdravniki nedvomno boljši nego moški. Tudi v mnogih drugih ozirih je ženska prav za to vstvarjena, dvomljivo je pa, je-li more ženska si priboriti tudi ono vsestransko strokovno naobrazbo kakor moški. Vsled socialnega stališča potemtakem angleško ženo prav po pravici lahko zavidajo njene sestre s kontinenta. Toda glede državljanskih pravic so bile poslednje še pred nedolгим časom mnogo na boljem. Okolo leta šestdesetega pa se je zoper to začelo živahno gibanje, katero je večkrat prestopilo pristojne meje in ki še dandanes ni zaključeno. Po novi postavi o zakonu, ki je stopila na mesto one zastarele, po kateri je bila žena v zakonu skoro v vsem in popolnoma v oblasti moškeve, zavzema žena nasproti možu tako stališče, da ima dandanes mož le premnogokrat povod, pritoževati se.

Stremljenje po boljšem pravnem stališču žene v javnem življenju pa je rodilo izrodke, ki naravnost izživajo k satiri. Za poskušnjo par primerov iz londonskega lista: „Woman's Herald“, kar bi se reklo po naše „Ženski Glasnik“. Ta list je eden izmed mnogih časopisov, ki se bavijo jedino le z ženskim vprašanjem in ki radi sprejemajo kake doneske najstrastnejših zagovornic in zagovornikov enakopravnosti žene z možem na vseh poljih, bodisi državnega življenja, tako tudi doneske smrtnih sovražnikov ženske emancipacije. Na prvi strani grmi z retoriškim patosom nasprotnik vsega, kar nosi krilo, češ, da ženska ni za nič drugega na svetu, nego da služi možu: ona naj kuha, šiva, pere, rodi, vzgaja itd. Par listov pozneje pa slišimo, da bode raj na zemlji, kadar bode ženski spol enakopraven z moškim. Podati hočemo nekaj slik iz velikanskega boja, zanesenega iz Amerike, ki se bije že par desetletij na Angleškem ne samo na meetingih, ampak tudi v parlamentu, nekoliko faz iz gibanja, čegar valovi so prestopili tudi že meje naše države, nekaj značilnih momentov iz boja za žensko emancipacijo, posebno za volilno pravico ženskega spola.

Jako karakteristična v tem oziru je neka knjižura, ki jo je izdala Lady Bowyer kot odgovor na odprto pismo, katero je pisal Gladstone na člana spodnje zbornice Samuela Smitha. Gladstone, ki je bil takrat vodja opozicije, se obrača v tem pismu proti ženski volilni pravici, češ, da bi utegnilo motiti njegove politične kroge, ako bi dame, stoječe na njegovi strani, preveč poudarjale žensko volilno pravico. V tej knjižuri, obsežnej 16 strani, poudarja Lady Bowyer vedno, da ima ženski spol pravico do „vladanja“ v državi. Z moškim spolom vred bi moral „imeti v rokah vajeti vlade“. H koncu

kliče svojim somišljenkam, naj se vender bolj potrudijo, da zadobe kaj moči v državi.

Lady Bowyer meni, da je mož že od narave ustvarjen za to, da se trudi z glavo in rokami. On naj torej izvršuje svojo in žensko voljo v državi. Sploh je Lady Bowyer mnenja, da je ženska že od narave mnogo popolnejša nego moški, češ da „ima lastnosti, katere svetu razodevajo, da je ženska volja končna volja“.

Mogoče, da misli pri tem na galantno teologijo Francozov: „Ce que femme veut, dieu le veut“.

Konečno pove še, kako si misli ona, da bi ženske prišle do moči in dobile vlado v svoje roke. Ne s silo, ampak mirnim potom bi se to zgodilo. „Žena ne potrebuje vojske“ pravi v visokoletnih frazah, „da se postavi nasproti možu. Ona naj bode le samosvestna, in sèn, da bi utegnila kedaj vkup trčiti, se bo razkadil v bele lilije miru. In ko jo bode mož videl v svitu lastne slave, tedaj bode čutil, da samo njena prisotnost že pomeni vladanje. On se bo dvignil in ji bode pokoren“.

To naj menda zadostuje. Lady Bowyer je jedna izmej zmernejših prvoboriteljic za ženske pravice. Ona hoče doseči vse le mirnim potom, ne kakor guvernica, ki je pri nekem shodu svojim somišljenkam naravnost priporočala, naj z dinamitom prisilijo moški spol, da jim izpolni stavljene zahteve. In predsednik jo je, če prav bi se večina prisotnih dam ne posluževala takih sredstev, le opomnil z modro opazko: Miss Marie Cozens je izrazila le svoje osebno mnenje“. Sicer ni imel junaški predsednik druge besede za vročerkvno guvernico.

Miss Buffon, neka Amerikanka, je otvorila shod, ki je bil sklican uprav z namenom, „ustanoviti novo državno obliko na podlagi politične nadvlade ženskega spola“, s sledečimi besedami: „Velika vodilna misel je ta: „Kdo naj vlada na zemeljskem oblu, mož ali žena“? Ženska kri vpije po pravici, vladati na svetu in državo ter cerkev tako urediti, da se ne bodo godile nikake grozovitosti več. Mož je tako daleč zašel, dokler se je upal. Sedaj le čaka, da bi prisegel zvestobo novi državni obliki in postati njen poslušen podanik. Na čelu te nove državne oblike pa stoji žena kot glava in voditeljica. Res je, da potrebujejo žene pomoči moškega spola; ako bi pa to odrekel, bodo žene z lastjo močjo zvršile to delo“.

Prisega, katero je Miss Buffon prečitala, se glasi: „Mi narod, prebivalci Amerike, smo pripravljeni, zbrati se okolo nove in božje vlade v cerkvi in državi ter je podpirati — združeno teokratično in demokratično vlado, v kateri zastopajo možje državo, žene pa cerkev, v kateri pa stoji cerkev nad državo“.

Torej žensko papeštvo, katero bi zasledovalo vsem narodom in knezom.

Nadalje pravi Miss Buffon: „Žena ne bo nikdar odstopila pedi svojih pravic. Mož naj se drži jezno, naj se togoti, naj divja. Nepremakljivo bo stala žena . . . Ženam je vsaka stvar mogoča. Sveto pismo pravi, da je žena popolnoma sama stvorila človeško bitje, popolnega moža — namreč Jezusa Nazarečana . . . Sedaj nastane

veliko vprašanje, kedo bo sedel kot vladar na prestolu. Vojska za vladarski prestol se je pričela. Prevrat se bliža in odločeno je, da bo žena kot najvišja sedela na stolu. Mož naj stoji na drugem mestu! Po listinah, geometriško, znanstveno in filozofsko je dokazano, da naj žena vlada na zemlji". (Konec prih.)

Novice.

— **Osebnosti.** Absolvirani pravnik, gospod Ivan Ditz je imenovan konceptnim praktikantom pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. — Poštnim praktikantom v Ljubljani je imenovan gosp. Artur Tanšič iz Šmarja pri Jelšah. — Pri finančni straži so imenovani gg.: respicijent A. Lunder višjim respicijentom, višji paznik L. Fleischmann respicijentom, paznik Tomaž Mihelčič pa višjim paznikom. — Revident državne železnice v Lincu, gosp. Robert Seelig je premeščen v Jesenice.

— **Odlikovanje.** Gospodični Ulrika pl. Laschan in Marija Czerny v Ljubljani sta dobili Elizabetino svetinjo v priznanje njiju humanitarnega delovanja.

— **Cesarjev rojstni dan** se je dne 18. t. m. tudi v naši vedno lojalni in presvetlemu vladarju v neomahljivi ljubezni udani deželi povsod slovesno praznoval.

— **Češki kolesarji na Slovenskem.** Minoli teden je večja družba čeških kolesarjev obiskala našo deželo. Kolesarji so se mudili v raznih krajih na Gorenjskem, v Postojni in v Ljubljani, kjer so bili povsod kaj simpatično sprejeti.

— **Električna cestna železnica v Ljubljani** se izroči javnemu prometu dne 1. septembra. Mestni magistrat izda pred otvoritvijo navodila za voznike in pešce.

— **Domača umetnost.** V izložbi knjigotržca Lav. Schwentnerja je bila te dni izložena v modernem slogu izvršena diploma čast. členstva delo gosp. akademičnega slikarja Iv. Groharja. Sedaj pa sta izloženi ondi dve večji sliki gosp. akademičnega slikarja Rikarda Jakopiča. Prva predstavlja zeleneče drevje v jutranji luči, druga pa mestno ulico, po kateri hodi berač v mračni razsvetljavi noči.

— **† Anton Klein.** V ponedeljek dne 19. t. m. umrl je v Ljubljani podpredsednik trgovske in obrtniške zbornice, deželni poslanec in občinski svetnik ljubljanski gosp. Anton Klein. Pokojnik je bil mož blagega srca in redkih vrlin. Sam iz svoje moči, s svojo delavnostjo in vztrajnostjo se je povzpел do visokega socijalnega stališča in si ustvaril lepo tiskarno. Sodeloval je skoraj 30 let pri raznih narodnih društvih in pri raznih korporacijah, posebno pa se je vztrajno in z veliko vnemo potegoval za koristi obrtnega stanu, kateremu je pripadal. Bodi vrlemu rodoljubi in vzglednemu meščanu zemljica lahka in blag spomin!

— **Deželnozborske volitve na Kranjskem.** Te dni je bilo več shodov. V Hrenovicah je imela shod katoliška stranka in proglasila kot kandidata za notranjske občine dr. Kreka in posestnika Drobniča iz Nove vasi. Napredni kandidat Božič je imel v Rzelju in na Colu dva shoda, dr. Tavčar je imel v soboto shod v Višnji gori, v četrtek pa v Krškem.

— **Mitnice.** Konec leta 1901 poteče zakupna pogodba glede tudeželnih eraričnih cestnih mitnic v Kaleah, Postojni, Razdrtem, Senožečah, Št. Petru, Bitinjah, Ilirski Bistrici, Medvodah, Kranju, Zgornji Kokri, Otoku, Savi, Belci pri Dovjem, Podkorenu, Škofelji, Grosupljem, Višnji gori, Velikem Gabru, Trebnjem, Jablanu, Št. Jerneju, Kostanjevici, Krški vasi, Jesenicah, Ribnici in Jugorjah brezpogojno. Za te

mitnice in za druge tudeželne erarične cestne mitnice, ki bodo vsled odpovedi dotičnih zakupnih pogodb eventualno koncem l. 1901 proste postale, se bode razpisala v kratkem zakupna obravnava. Če bi pa ta ne imela povoljnega uspeha, in bi se mitnice med tem časom odpravile, odredilo se bode od 1. januarja l. 1902 naprej pobiranje mitnine v lastni režiji c. kr. erarja. Da se za slednji slučaj zagotovi že naprej v pravem času potrebnih močij, katere bi pobirale mitnino na državni račun, razpiše c. kr. finančno ravnateljstvo ob enem natečaj v tukajšnjem uradnem listu.

— **Shod zaupnih mož v Mariboru** se je vršil v četrtek. Zastopana je bila res cela Spodnja Štajerska. O storjenih sklepih izpregovorimo prihodnjč.

— **Collegium Hieronymianum pro gente Croatica.** Že lansko leto obljubljeni papežev breve glede nekdanjega gostinca, sedaj kolegija sv. Hieronima v Rimu je izšel 1. avgusta. S tem je odpravljen kapitel in se ta premeni v kolegij za hrvatske duhovnike. Poleg vseh hrvatskih škofov ima tudi tržaški škof pravico, pošiljati v ta kolegij gojence.

— **Umrli.** Umrli je v ponedeljek zjutraj nagloma ljubljanski notar gosp. Viktor Schönwetter, star šele 49 let. Na škofjeloškem kolodvoru, kamor se je bil pripeljal z biciklom, ga je nakrat obšla slabost. Sedel je na klop in v tistem trenutku umrl. — Umrli je v Ljubljani upokojeni cestni nadzornik gosp. Vinko Premk, star 67 let. N. v m. p.!

— **Potres.** V Leskovcu pri Krškem so dne 17. t. m. zopet čutili potres, ki pa je bil nekoliko slabejši od zadnjega, kateri je nekoliko poslopij poškodoval z lahkimi razpokami.

— **Nesreča v šali.** Miha Prah iz Skopice, fara Cerklje, 13 let star fant in Jos. Lužar sta se na večer pod kozolcem v Plettrjih, kjer služita, za šalo premetavala. Miha Prah pade vznemirjen tako nesrečno, da si zlomi tilnik, ter na mestu mrtev obleži. Lužarja ne zadene nobena krivda, ker je fant po nerodnosti odletel na blizu stoječo slamoreznicco. — Odkar zidajo Plettrski samostan, je to že druga večja nesreča. Zidalo se bode pa še tri leta.

— **Potopljen parnik.** V Trstu zgrajeni ruski parnik „Mongolija“ je dolal v sredo poskušnje vožnje v miljskem zalivu. Tu je zadel na parnik „Sebenico“, ki je last družbe „Negri & Comp.“ v Šibeniku. Parnik „Mongolija“ je s svojim sprednjim koncem zadel od strani v parnik „Sebenico“ in se vanj zaril pol metra globoko. „Sebenico“ se je potopil. Ponesrečil se ni nihče. Vrednost potopljenega parnika in naloženega blaga znaša 200.000 kron. Zavarovalna svota znaša samo 80.000 kron.

— **Radi 40 novčičev zgubil glavo.** „Obzoru“ javljajo iz nove Gradiške: V neki krčmi v Cerniku se vsako nedeljo shajajo delavci ondotne pilarne in kartajo vse noči. Dne 4. t. m. sta kartala žid Müller, sin trgovca, in delavec Orlovič. Müller je zgubil 40 novč.; ker pa jih ni hotel dati Orloviču, mu je le-ta dal klofuto, rekoč: „Sedaj udari ti mene, ako nočeš, da udarim zopet jaz tebe!“ Müller pa je hitel v kuhinjo, kjer je našel žepni nož, s katerim je, povrnivši se, udaril Orloviča po vratu in mu presekalo vratno žilo. Vsled silnega odtoka krvi je ranjeni umrl v malo minutah. Židomorilec so prijeli še isto noč ter ga izročili okrajnemu sodišču.

— **Strele je ubila 5 oseb** v Ribarem v Hercegovini dne 22. julija v hiši kmeta Buhe. Ubite so bile žena in pa 4 hčere. Kmet in sin sta le obžgana.

— **Vročina in domobranci.** Iz Budimpešte javljajo, da je domobranski minister baron Fejervary izdal nalog, naj se vse vaje domobrantskih čet radi velike vročine odslej vrše po noči.

— **Mati prevzela hčeri soproga.** V madjarsko kopelj Lueski je prišel nedavno trgovec Ladislav Banyasz s

je prav lahko mogoče, da par let zaporedoma nastopa oči črni palež trte popolnoma ugonobi, to je uniči, kar bi bilo posebno na cepljenih trtah velikansko škodo; naj pač nihče ne zamudi od lanskega paleža poškodovane trte pri letošnjem obrezovanju tako obdelati, kakor smo tu svetovali.

Kmetijske raznoterosti.

Kako treba shranjevati žito. Žetev je minula, ječmen, rž in pšenico spravljamo počasi v žitnice. Tu je pa treba jako paziti, v kake shrambe spravimo svoj pridelek, drugače utegnemo škodo imeti. Vsak gospodar bi naj zmeril žito in naj si bi to zapisal, da bi čez leto imel pregled, koliko je to ali ono leto pridelal, koliko potrošil in prodal. Veliki in bolj premožni posestniki naj imajo posebne žitnice, najboljše, če je spodaj klet za repo in krompir, zgoraj pa za žito. Taka žitnica naj ima okna, da se žito lahko prezrači, pa pod iz trdega lesa, če je žito na kupih. Od kraja se naj razgrne ne predebelo in večkrat meša, da se presuši, pozneje se lahko zgrne na kupe. Spomladi se mora zopet premešati. Manjši posestniki shranjujejo žito v posebne zaboje ali kadi. Preden pa žito spraviš v take shrambe, ga moraš prej dobro posušiti, sicer se ti zna skvariti. Pa tudi pozneje ga moraš večkrat mešati. To se zgodi najložje tako, da ga spodaj pri vratah spuščáš ven in vsipavaš zopet na vrh, ali pa iz jednega predala ali kadi v drugo. Sploh mora biti žito na čistem, suhem in zračnem prostoru; staro žito se mora tudi večkrat prevejati, da se žižki ne zaležejo v njem.

Ali smemo odtrgati listje okoli grozdja? Tu pa tam se je ta slaba navada že vpeljala. Kdor pa to delo opravlja, on ne pozna še namena, ki ga ima listje. Listje je to, kar so človeku pluća. Skozi listje trta diha in izpušča iz sebe nepotrebno vodo. Razun tega pa ima listje še drug velik pomen. Ono namreč napravlja iz oglenčeve kisline (neki puh, ki se nahaja v zraku) škrob in sladkor. Ti tvarini se potem spreminjata v različne oblike, ki napravljajo rastlinsko telo. Več nego tri četrt suhih tvarin pride skozi listje v rastlino. Iz tal ne vzame rastlina mnogo več, nego one tvarine, ki ostanejo, kadar rastlino sežgemo (pepel). Iz tega vidimo, kakšen velik pomen ima listje. Brez listja ne moremo pričakovati mnogo in sladkega grozdja. Vsem je znano, da je grozdje od trt, katere je napala peronospera, kislo in malovredno, a ravno tako malovredno je tudi mladje, ki nima nobene moči za prihodnje leto. Zato ne smemo pričakovati od napadenih trt tudi v prihodnjem letu mnogo zaroda. Če odstranimo trti listje, delujemo tudi mi kakor peronospera. Izjema je pa tudi tu in sicer tedaj, če grozdje jeseni močno gnije. Takrat moramo odstraniti par listov okoli grozdja in sicer zato, da pride k temu lažje zrak in svetloba. S tem dosežemo, da se mokro grozdje prej osuši in jagodna kožica na solncu bolj vtrdi. Tako grozdje ne gnije potem tako lahko. To delo je treba pa opravljati polagoma, kajti če pride jagoda, ki je bila vedno v temi, kar naenkrat na solnce, se navadno prevari. Na mladikah, ki so namenjene za napenjalce v prihodnjem letu, je najboljše tudi v takem slučaju obdržati listje.

Poučni in zabavni del.

Ženski boj na Angleškem.

(Konec.)

Večina čitateljev si bode mislila, da ta dama ni bila normalna v možganih, in temu mnenju tudi ne bomo

oporekali. Sploh je v Ameriki prišlo to gibanje že do skrajne meje, kar o Angleškem še ne moremo trditi. Vsaj dandanes bi Miss Buffon s svojimi čudnimi idejami našla jako malo privrženecv na Angleškem.

Neka druga dama, Lady Florence Dixie, je postala največja nasprotnica Gladstone-ova, katerega je preje visoko čislala, ko je ta državnik objavil svoje pismo proti ženski volilni pravici. Moža, s katerim je preje najbolj prijateljsko občevala, je razžalila osebno, izrazila mu je svoje zaničevanje, imenovala ga je v nekem pismu „stari veliki humbug“ itd.

Sedaj pa poslušajmo velenobraženo, prostomiseln, tudi v verskih vprašanjih z znanstvenim preiskavanjem stopajočo gospo Lynn Linton, ki z rezkim sarkazmom nastopa proti prenapetim zagovornikom ne ženske enakopravnosti, ampak ženske nadvlade.

Precej, ko so se prikazali prvi izrodki tega pretiravanja, oglasila se je v „Saturday Review“ z ironiško pisanimi članki „Deklica naše dobe“, kjer je s svojim ostrim peresom hujše zbadala in pobijala svoje nasprotnike, kakor najzagrizenejši sovražnik nežnega spola. Lynn Linton posebno ostro obsoja telesne vaje ženskega spola, v čemur ji pa nikakor ne moremo pritrditi s stališča moderne higijene.

Posebno brezobzirno nastopa proti onim „divjim ženam“, ki bi rade kar od danes do jutri preobrnile ves družabni red. Obsoja jih z besedami: „Rien n'est sacré pour un sapeur“.

Če prav je Lady Lynn Linton vsestransko in temeljito izobražena, vendar je nasprotnica ženske volilne pravice, kar je vsekako čudno.

Jeden najtehtnejših vzrokov, katere navajajo zagovorniki ženske volilne pravice, je ta, da bi se neznosni boji mej političnimi strankami pod vplivom dam nekoliko ublažili. V politiško življenje bi s tem prišlo nekaj več zmernosti, katere dandanes tako pogrešamo.

Toda, to je zelo težko verjeti, ker vidimo, na kakšen način hoče priti ženski spol do svojih pretveznih pravic. Neka voditeljica v tem dolgotrajnem boju je naravnost rekla: „Da, res je, da se politični boji ne bodo ublažili, ako zadobi ženski spol volilno pravico. Toda, to nas prav nič ne briga. Mi zahtevamo samo naše pravice“.

Mnogim prevročekravnim privrženkam tega gibanja se je že zgodilo, da so si s prevelikim trdom in večnim potovanjem v svrhu agitacije nakopale hude bolezni in s tem zgodnjo smrt.

Neka taka bojevница je vedno potovala za odličnim državnikom, nekdanjim članom kabineta, Sir Henry James-om, ki je bil nasprotnik ženske volilne pravice, da bi ga osebno pobijala, kadar je govoril pred svojimi volilci.

Nahajajo se tudi žene, ki so tako vnete za „sveto“ stvar, da se branijo nositi imena svojih soprogov. Po poroki še zmirom obdrže svoje ime le s tem razločkom, da pristavljajo k svojemu imenu „Mrs“ t. j. gospa. V družbi je privedlo že do marsikaterega neljubega slučaja.

V „Woman's Herald“ se je stavil že predlog, naj se žene ne imenujejo več po stanu „Mrs“ in „Miss“, ampak naj se vse imenujejo po osemnajstem letu „Mrs“ t. j. gospa!

Zagovorniki ženske volilne pravice vedno poudarjajo, da je ženski spol stan brez vseh političnih pravic, češ, da imajo celo navadni delavci volilno pravico, ženam pa se je ne da. Toda ta primera je povsem šepava. Ženski spol ni stan, kakor tudi ne moški spol. Iste stanovske razločbe kakor v moškem spolu, nahajamo tudi v ženskem spolu. Razloček je v spolu in ta naraven razloček se k sreči ali nesreči ne da odpraviti.

Gotovo je, da ženskemu spolu ne smemo braniti, duševno se izomikati, voliti si poklic po svoji volji, in zato se moramo tudi odločno poganjati. Priznati moramo tudi, da je mnogo nadarjenih žena, ki se v duševnem oziru morejo meriti z najodličnejšimi možmi. Iz tega pa še nikakor ne sledi, da bi moral tudi ženski spol imeti vse one politične pravice kakor moški spol, ker ne more izpolnovati vseh dolžnostij, katere nalaga država možem. Siliti nežni spol k vojaški dolžnosti, bi bilo naravnost kruto, če bi si ne hoteli vzeti za vzgled razmere v Dahomey. Strankarski prepiri so že sedaj prehudi in bi se nikakor ne ublažili, kakor menijo oni, ki vidijo povsod luč nikjer pa teme, in ki sodijo vsako stvar z optimističnega stališča. Narobe! Razmere mej posameznimi strankami bi bile še bolj napete, ker bi se, ko bi ženski spol aktivno posegal v strankarske borbe pri volitvah in v zbornici, k mnogim drugim razdvajajočim momentom pridružil še moment nagnjenosti, kar bi obudilo še večjo nezaupljivost mej pristaši posameznih strank. Razven tega bi mož tudi radi te nagnjenosti večkrat prišel v kolizijo s svojimi dolžnostmi, bodisi kot člen človeške družbe bodisi kot člen države, in to bi izvestno ne bilo v hasen ne jedni in ne drugi.

Za vsakim zakonom mora stati eksekutivna oblast, katera po naravi pristoji le moškemu spolu. Postavo, katero bi sklenila večina, obstoječa iz zastopnikov ženskega spola, bi zelo težko spoštovali in se po njej ravnali moške. Znano je, da se po vseh evropskih državah ženski spol nahaja v majhni večini. Več kot čudno, da protinaravno bi bilo, ko bi ženska večina sklepala o miru in vojski, mej tem ko bi moške bili le poklicani v to, zgrabiti za orožje in je zopet položiti, kadar bi se zazdelo ženski večini; kajti ne moremo si misliti, da bi bil ženski spol tudi tako dosleden, da bi šel braniti tudi domovino liki staroveške Amazonke, kadar bi bila sila.

Dandanes je žena v času vojske nedotakljiva. Ne vemo, bi li tudi pri tem ostalo, če bi zmagonosna vojska, spomnivši se svojih ranjencev in mrtvecev, prihrumela v deželo, kjer žene odločujejo o vojski in miru!

Do sedaj še nerešeno vprašanje je tudi, kako bode žena o gotovih časih, ko ima s svojim telesom že preveč opravila, izpolnovala svoje dolžnosti nasproti državi. Toda o tej točki se pri angleških bojovníkih za žensko volilno pravico niti ne sme ziniti, ker velja že samo to za ve-

liko pregreho proti naravnosti in za krivico proti krasnemu spolu, ako se le izgovori beseda „spol“, kajti tega razločka mej ljudmi ti fanatiki ne pripoznajo. Ako hoče kdo dokazati, češ, da je že narava ženo tako ustvarila, da je izvršitev popolne enakopravnosti z možem absolutno nemogoča, ker pride od časa do časa v položaj, v katerem bi ne mogla točno izvrševati svojih dolžnostij kot uradnica, sploh kot služkinja države — kdor zine kaj takega v družbi, mora brzo obmolkniti vsled sikanja, hrupa in krika, ki navadno nastane po njegovih besedah, tako da je pametna diskusija o tej glavni točki nemogoča. Zagovorniki popolne enakopravnosti obeh spolov vedó, da je ta točka njihova Ahilova peta, kjer jim lahko vsakdo pride do živega, kajti na to točko še nikdo ni dal količkaj povoljnega odgovora; zaradi tega se izognejo najrajši vsakemu razgovarjanju o tem vprašanju. Jako primeren za ta slučaj je banalen slovenski pregovor o psu, ki je obče znan.

Nikakor ugodno bi ne vplivale tudi na družinsko življenje, ko bi se ob času hudih notranjih političkih bojov, na pr. ob volitvah družina razcepila na dva tabora, stoječa si nasproti drug drugemu. Tudi vezi, ki sklepajo ženo in moža v zakonu, bi se gotovo s tem ne utrdile, če bi žena glasovala proti svojemu soprogu in naopak. Politiške borbe, ki že sedaj preveč razjedajo družabno življenje, bi se zanesle tudi v obiteljski krog, kar bi vse drugače kot dobrodejno vplivalo. Izginil bi mir, ki naj vlada mej stariši in otroci, mej soprogom in soprogo, mej brati in sestrami. Družina bi postala torišče političkih razporov, česar gotovo nikdo ne želi.

Če prav bi se dalo za popolno enakopravnost obeh spolov navesti mnogo tehtnih vzrokov, vendar skušajo privrženci te ideje ne s stvarnimi razlogi, ampak večinoma le z donečimi frazami pridobiti si novih pristašev, mej tem ko njihovi nasprotniki podpirajo svoje trditve s prepričevalnimi dokazi. Iz tega si tudi razlagamo faktum, da so prvi do danes dosegli še prav malo imena vrednih uspehov.

Ko je angleški parlament zavrgel žensko volilno pravico, poskusilo se je na drug način doseči to, kar ni dovolil parlament. Nekateri znameniti pravniki so namreč, seveda proti dobri plači, na ta-le naravnost smešni način razlagali postavo, da bi s tem dosegli žensko volilno pravico.

„Žena je tudi mož; kot mož pa ima pravico, udeleževati se volitev v parlament, ako je tudi sicer duševno in telesno zmožna“, tako so sklepali ti modrijani.

In kako so prišli ti gospodje do tega, da je žena tudi mož?

V angleškem pomeni „man“ možá in časi tudi, brez ozira na spol, človeško bitje sploh. Po volilnem zakonu iz l. 1832. je imela vsaka moška oseba (male person), katera je izpolnila predpisane pogoje, volilno pravico, po postavi iz l. 1867. pa ima volilno pravico pod izvestnimi pogoji vsak „man“, izraz, pod katerim se ni razumevalo nič drugega, kakor oseba moškega spola. Toda gospodje

so postavo po svoje zavili in si jo razlagali, kakor je njim bilo po volji. Razumevali so pod „man“ vsako človeško bitje, brez ozira na spol, ker so imeli pri tej komediji trdno podporo v živem jeziku, kjer „man“, kakor že rečeno, ne pomenja samo moža, ampak časi tudi človeško bitje sploh.

Ergal — kakor pravi grobokop v „Hamletu“ — so tudi žene upravičene, zahtevati za-se volilno pravico, češ, da so tudi možje! Quod erat demonstrandum!

Rabulisti se niso ozirali na to, da je tako razlaganje postave popolnoma proti intenciji zakonodajca. Parlament je namreč l. 1867. pri posvetovanji o reformi volilnega zakona zavrgel predlog John-a Stuart-a Mills-a, ki je kot pristaš ženske volilne pravice namestu „every man“ hotel imeti besede „every person“.

Toda rabulisti se niso dali premotiti. Sklicevali so se vedno le na rabo živega jezika, pri tem pa so vedoma prezrli, da to razlaganje nikakor ni v smislu zakonodajca, na katerega se mora razlagalec najbolj ozirati, da se ne zaplete z njim v protislovje. Kljub vsemu opominjanju so se spustili v bitko, katero so pa seveda zgubili, kar je stalo velikanske svote denarja. Niso se dali prepričati o brezuspešnosti in smešnosti svojega počenjanja, dokler niso pošteno pogoreli.

Na Angleškem je namreč razširjeno napačno mnenje, da je dovoljeno, izogniti se postavi z najdrznejšim razlaganjem in ker so taki poskusi imeli časi uspeh, bli so si rabulisti svoje zmage skoro v svesti.

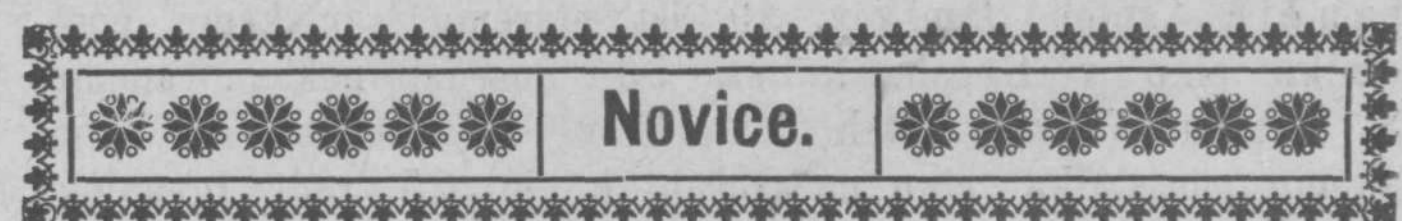
V parlamentu se je dolgo časa vsako leto stavil predlog, naj se tudi ženskemu spolu podeli volilna pravica, toda vselej je propal. Pozneje se pa ta stvar več let zopet ni razpravljala v zbornici, ker so tudi nekateri najstrastnejših njenih pristašev našli naposled vendar le las v jajcu. Na jeden ali drugi način se je dotični predlog vselej odstavil z dnevnega reda, pretvezno iz formalnih vzrokov, v resnici pa so k temu prikimavali tudi poslanci, ki so bili na volilnih shodih največji apostoli ženske volilne pravice, v zbornici pa so bili kakor starorimski Avgur, ki se je nasmehnil, kadar je srečal kakega svojega sodruga, ker je živel od tega, da je metal ljudem pesek v oči.

Voditelji gibanja v prid ženski volilni pravici trdijo, da se je več kot polovica članov spodnje zbornice ob času predzadnjih volitev izreklo naravnost za žensko volilno pravico, ali pa da vsaj niso načeloma njeni nasprotniki. Za časa poslednjih volitev nimamo natančnih podatkov pri rokah. Očividno je, da je mej temi mnogo takih, kateri, kadar so volitve pred durmi, na vsako vprašanje odgovarjajo v ugodnem smislu, kadar jim je pa mandat zasiguran, prav radi pozabijo na vse obljube in obečanja, dana svojim volilcem, in o ženski volilni pravici nečejo nič več slišati. To stališče sicer v moralnem oziru ni posebno hvalevredno. Toda Angleži so gledé tega vse drugo kot rahločutni. Menjanje nazorov od danes do jutri je kaj vsakdanjega pri njih, in nekateri praktiki delajo s tem prav dobre kupčije. Na dane obljube se čutijo veliko manj

vezane kakor mi na celini. Ako kdo premeni svoje mnenje, opraviči se prav lahko s frazo: „I have changed my mind“ t. j. jaz sem postal drugega mnenja. Vsled tega se ne smemo čuditi, ako si kandidat, ki se ne čuti posebno trdnega, zagotovi dvomljive glasove z obljubo, katere izvršitev se brez težave odloži za dolgo časa in prestavi „ad graecas kalendas“.

Na Angleškem je prišlo v navado ali prav za prav v razvado, da se obe takoimenovani državni stranki ob volitvah poslužujeta vpliva krasnega spola. Tories imajo na svoji strani žensko društvo, ki se zove po primuli (trobentici) Primrose League, pristaši Gladstone-a pa Women's Liberal Federation (žensko prostomiselnostno društvo). To neposredno poseganje ženskega spola v volilno borbo zelo neugodno vpliva na družabno življenje, posebno v Londonu, kjer so zaradi tega razmere postale skoro neznesne. Princip, da je družba neutralno mesto, kjer naj se molči o politiki, je tako izpodkopan, da se žene, ki so bile najboljše prijateljice, izogibajo druga druge kot nespravljlive sovražnice.

(Konec prih.)

— **Odlikovanje.** Mariborski knezoškof gosp. dr. Mih. Napotnik je imenovan hišnim prelatom svetega očeta in asistentom papeževega prestola.

— **Poročil** se je nadučitelj v Sevnici, gospod Josip Mešiček z gđe. Irmo Scheucher.

— **Za pogorelce v Podlipi** je ministrstvo dovolilo 300 K podpore.

— **Velikodušen dar.** Starosta istrskih rodoljubov g. dr. Vinko Vitezić je društvu „Hrvatski dom“ v Vrbniku odpustil vso svojo terjatev v znesku 15.000 K in se še odpovedal povračilu deležev v znesku 2000 K.

— **Električna železnica v Ljubljani** se izroči dne 4. septembra prometu. Komisijski ogled se bo vršil 2. septembra.

— **Katoliško-narodni kandidatje za deželnozborske volitve** so: 1. za ljubljansko okolico in sodni okraj Vrhnika: Fran Povše in dr. Šusteršič, za okraj Kamnik-Brdo: Andrej Mejač iz Kaplje vasi, za okraj Kranj-Tržič: Loka dr. Brejc in deželni glavar Oton pl. Detela, za okraj Radovljica-Kranjskagora: Jos. Pogačnik, za okraj Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Bistrica-Cerknica: Fran Drobnič iz Nove vasi in dr. Janez Krek, za okraj Vipava-Idrija Fran Habe iz Goč, za okraj Novomesto-Kostanjevica-Krško Josip Dular iz Jurka-vasi, za okraj Trebnje-Višnja gora-Žužemberk-Mokronog-Litija-Radeče: Fran Košak iz Grosupljega, dr. V. Schweitzer iz Ljubljane in dr. Ignacij Žitnik iz Ljubljane, za okraj Kočevje-Ribnica-Velike Lašice: Franc Jaklič iz Dobropolj in Primož Pakiž iz Zamosteca, za okraj Črnomelj-Metlika Viljem Pfeifer iz Krškega.

— **Deželnozborske volitve.** Zadnje dni so bili javni shodi v Vipavi, v Krškem, bolj zasebni sestanski pa na Raki, v Leskovcu, v Planini, v Studencu, v Šmihelu, Trebelnem, v Št. Rupertu in v Žalni.

— **Imenik veleposestnikov za deželnozborske volitve na Kranjskem**, ki je bil te dni v uradnem listu razglašen, kaže, da je v tej kuriji 89 volilnih opravičencev. Kakor znano, volijo ti 10 poslancev.

Zadružna postava z dne 9. aprila 1873 se opira na princip popolne gospodarske svobode; neobhodno potrebni korelat njen je odgovornost za porabo te svobode. Odgovornost naj se po le-tej postavi zadružnim oskrbništvom le poostri, kajti revizorji naj ne delajo vedne kontrole po proglednem svetovalstvu nepotrebne, ampak naj le tvore izdatno strokovno pomoč poslednjega.

Le-ta postava pa naj ne stori, kakor da je nepotrebna zaželjena reforma osnovnega zakona o pridobitnih in gospodarskih zadrugah in naj je ne zakasni, ampak ona naj v sedanjih postavnih odnošajih ustvari določbe, po katerih se zaprečijo največje zlorabe in najhujši prestopki. Tudi ko se bode le-ta postava sprejela, bode imel narodno-gospodarski odsek reformo osnovanega zakona o pridobitnih in gospodarskih zadrugah še vendar vedno za zelo potrebno in ne zabranjeno po le-tej postavi.

Premene na predlogu, na katerega se le-ta postava naslanja, ozirajo se na jedni strani na razvoj in na resnične odnošaje in potrebe posojilnic, osnovanih po Reiffisenovem principu in drugih zemeljskih zadrug, dočim one na drugi strani ostreje precizirajo odgovornost zvez za uspešno proizvodbo revizij in prodajajo tudi udom posameznih zadrug možnost, odstranitev pomanjkanj, grajanj po revizorju, s silo doseči proti preoblastnemu vodstvu zadruga.

Iz vseh teh vzrokov si dovoljuje narodno-gospodarski odsek najtopleje priporočati visoki zbornici sprejem le-tega načrta postave. (Konec prih.)

Staro in vedno novo za gospodinje.

V jedni zadnjih številčk mlekarskega časopisa podaja slavni mlekarski strokovnjak Martiny sledeča zlata pravila za gospodinje in dekle, ki molzejo, pravila, ki bi morala stati udolbena na vsakih hlevskih vratih, pravila sicer stara po vsebini, vendar pa nova glede izpolnitve pri našem ljudstvu, in zato jih tu z nova tiskamo z željo, da bi se utisnila v mnog spomin:

1. Preskušaj molzne krave vsak teden po enkrat na njih mlečnost in vsaj dvakrat na mesec določi množino tolšče v mleku. Vse krave, ki slabo molzejo, odstrani in redi le krave izborne mlekarice.

2. Krmí obilno in rabi le zdrava, za izdelovanje dobrega masla primerna krmila.

3. Skrbi zgodaj spomladi in v jeseni dolgo za zeleno krmo. Ako krmiš z zeljnatim perjem in repo, dodavaj obilno prešanja, otrobov in turščice.

4. Sena in slame ne pokladaj nikoli med molžnjo ali kratko preje, ampak vedno še le po molži.

5. Skrbi za zdrav nastilj, ki ne sme biti nagnjit in trhlen.

6. V govejem hlevu bodi zrak čist in brez prahu.

7. Vime krav in vsa mlekarska posoda mora biti tako lepo čista, da se ne bo nikomur gnjusilo, napiti se mleka takoj iz golide ali dotakniti se kravjih sescev z usti.

8. Ravno tako navajaj posle, da bodo pri molži snažni, imeli čiste roke, čisto obleko itd.

9. Namolženo mleko urno iz hleva, če je moč ga takoj posnemi s centrifugo, če ne, ga pa vsaj v hladnem prostoru urno ohladi.

10. Uravnaj poizvajanje mleka, masla in tolstega sira tako (s pomočjo primerne obrejevanja krav), da dobiš največ masla v oktobru, novembru, decembru neposredno pred božičnimi prazniki, najmanj pa od maja do julija.

Stročji fižol za zimo.

Skoro vsakdo, če ne smem soditi po sebi, ima rad sveži stročji fižol, bodi si pražen ali mrzel na kisu ali drugače pripravljen. Manj znano bi utegnilo biti našim cenjenim gospodinjam, da se da stročji fižol prihraniti tudi za zimo na prav priprost in ceni način, ki ga lahko izvrši vsaka slovenska gospodinja.

Zeleno, ne še trdo in žilasto stročje se potrga, s posebnim strojem ali navadnim nožem fino zreže, s soljo premeša in pusti tako eno, k večjemu dve uri, da se dobro navzame slani; potem se v lonec — kamnit ali drugačen — z lesenim tolčakom dobro natlači in med vsake 2—3 prste debelo lego se potrese čisto na drobno nekaj soli. Ko je lonec poln, pride na vrh še nekaj soli. Skupaj se potrebuje na 15 funtov fižola pol funta soli.

Nad tako zadelan fižol se pregrne nov, platnen prt v vodi namočen, nanj pride krožnik ali nekaj deščic, ki se prilegajo in na to čisto umit težak kamen, da fižol pod pritiskom leži in da solna voda, ki izhaja iz stročja, stoji na vrhu.

Vsa stvar je torej slična ohranjevanju kislega zelja. Lonec se shrani na hladnem kraju.

Kadar hočemo imeti po zimi na mizi priljubljeno prikuho, izperemo stročje z vodo, preslano vodo pa odlijemo.

Ženski boj na Angleškem.

(Konec.)

Toda ne samo to, da se je ves ženski svet razcepil v dva velika tabora, ki si stojita sovražno nasproti, ampak tudi v strankah samih so se izcimili vsled specijalnih vprašanj razpori in prepiri, tako da si celo privrženke jedne in iste smeri večkrat prav resno sežejo v lase.

Ali naj „Women's Literal Federation“, izda kot geslo svoje zahteve ženske volilne pravice in ali naj

vsakega, ki ne prizna te parole, izključi? Ali naj se ženski spol zadovolji s tem, da se mu dá pravica, voliti z možmi vred ljudske zastopnike? Ali ni žena tudi opravičena zahtevati, da lahko sama sedi na poslanskem sedžu in mogoče celo na ministrski klopi, da se pripusti sploh k vsaki državni službi? Ali naj se te pravice podeli le samicam in vdovam, ali jih ne morejo baš tako zahtevati i omožene žene?

Navedli smo le par najmarkantnejših vprašanj, radi katerih je posebno veliko nepotrebnega krika in vika.

Dolgo časa, skozi celih petindvajset let, so se omejevale zagovorice ženske volilne pravice le na zahtevo, da se smejo neomožene in vdove udeleževati volitev v parlament. Držale so se zmirom tega tira, dokler se niso jele oglašati tudi s prenapeto zahtevo, da ista pravica pristojna tudi ženam, ki žive v zakonu, in takrat so se tudi moškim pristašem ženske volilne pravice odprle oči. Začelo jim je vroče prihajati. Pregovor pravi, da tek pride še le pri jedi. V najnovejšem času se je ustanovilo društvo „Women's Franchise League“ ki je stavil naravnost te pretirane zahteve:

1. V vseh postavah, ki zadevajo volitve v parlament, občinske zastope itd., naj se pod besedami, katere se tičejo moškega spola, razumeva tudi ženski.

2. Nobena žena ne more pravice, glasovati pri volitvah, zgubiti s tem, da stopi v zakon.

3. Nikdo se ne more izključiti od izvolitve ali od imenovanja za kako mesto ali od kake službe samo zaradi tega, ker je dotična oseba ženskega spola.

Dolgo časa so voditelji vsega gibanja niso upali na dan s svojimi praviimi nakanami, ker si niso hoteli odtujiti svojih pristašev in so hoteli pridobiti še novih privrženecv. Na zadnje je pa vendar prišlo do tega, da so skrajni vročekrvneži stavili celo v parlamentu predlog v smislu gorenjih zahtev. Ta predlog je stavil poslanec Haldane.

Zmernejši predlog je stavil Sir Albert Rollit, namreč, naj se dá volilna pravica vsem neomoženim in vdovam. Toda skrajna stranka je zahtevala, naj se zavrže, ker se v njem odreka volilna pravica omoženim, češ, da ravno mej devicami in vdovami je precej takih, ki živé na način, ki je nevaren za državo in izpodkopuje nravnost“.

Tako je govorila Mrs. Ursula Bright, najstrastnejša prvoboriteljica za občno žensko volilno pravico in pristop ženskega spola k vsem državnim službam. Mislimo, da ni moža, ki bi se tako strupeno izrazil o ženskem spolu, kakor Mrs. Ursula Bright. Vsekako je s tem naredila svojemu spolu ne preveč ljubezniv poklon.

Predno so dotični predlogi prišli na mizo spodnje zbornice, primerili so se v dvorani St. James pri skupščini prijateljev in prijateljic ženske volilne pravice dogodki, ki nam pokažejo vse gibanje v prav čudni luči: obe stranki ste si segle v lase. Pristaši skrajnega krila so pridrlji na govorniški oder. Pričel se je pravi pravcati boj s pestmi. Voditelje zmernih so vrgli raz oder. Poročevalci dnevnikov, katerih mizo so preobrnili, so hitro

odnesli pete. Tudi predsednik skupščine, ki nikakor ni mogel priti do besede, je izginil, ker je izprevidel, da ne more več napraviti miru. Več dam je pri tem krik in viku, pri groznem razgrajanju padlo v nezavest. Zmerni so popolnoma izginili s prizorišča in so prepustili polje skrajnim.

Drugi dan sta propadla oba predloga, Rollit-ov in Haldaneov, toda, kar je zelo važno, z majhno večino. Mnogo poslancev se je odtegnilo glasovanju, ker se je bližal razpust zbornice. Bali so se namreč, da ne bi imeli sitnostij pri volitvah, ako bi glasovali bodisi za predlog, bodisi proti predlogu.

Mej tem se je „Women's Liberal Federation“, ki je stal na Gladstone-ovi strani, razcepil v dva tabora, samo zaradi tega, ker Gladstone ni bil posebno navdušen za žensko volilno pravico. Jeden del, največ dame, katerih soprogi ali sorodniki so imeli mastne službe ali pa so celo sedeli na ministrski klopi, dokler je bil Gladstone na krmilu, je zahteval, naj se ženska volilna pravica izbriše iz društvenega gesla. Drugi del, ki je bil sestavljen iz radikalnejših elementov, se je potegoval za to, da se tudi volilna pravica vzame v program.

Mej obema taboroma se je vnela prava vojska. Izrazi kakor „obrekovelec, lažnik, ponarejevalec“ itd. bili so kaj navadnega. Manjkalo se tudi ni komičnih scen. Privrženke one stranke, ki je nazadnje tudi dobila vajeti v roke, so napadle nekoč društvene prostore, polastile se vsega, a nasprotnicam, ki so prišle, da bi naprej poslovale, so pred očmi duri zaprle. Ko so pregledale povnanje odborovo, prišle so na sled velikanskim nerednostim. Menjice v vrednosti 90 funtov šterlingov so bile povsod razmetane. Grofica Carlisle in Lady Hayter, torej dve visokorodni dami, sta se pri tej priložnosti obmetavali s psovkami, katere zapisati se ustavlja pero. Konec te komedije je bil, da je zaveza razpadla. Od 70.000 članov jih je izstopilo 19.000, kateri niso hoteli hoditi za društveno zastavo, na kateri bi bila kot prvo geslo zapisana ženska volilna pravica.

Iz teh dogodkov, nad katerimi se je izpodtikal vsak človek, moremo posneti, kakšne lepe stvari bi se godile, ako bi dobil ženski spol danes ali jutri državno upravo v roke. Nastala bi zmešnjava brez primere. Ženski spol mora priznati, da se zna moški spol mnogo bolj premagovati in ohraniti mirno kri pri takih priložnostih.

Najbolj zanimivo pri vsej stvari je to, da se je Gladstone ova soproga, ki se preje nikdar ni posebno navduševala za žensko volilno pravico, kar čez noč prelevila in prestopila pod radikalno zastavo, pustivši na cedilu svoje zmerne privrženke, ki so se baš radi nje spustile v boj s svojimi nasprotnicami.

Umevno je, da žene, ki se veliko udeležujejo tega gibanja, trpé na svojem zdravju. Vedno slišimo tožbe o boleznih na živcih in tudi na duhu. Znameniti angleški naravoslovec Grant Allen že trdi, da je nevarno za obstanek države, ako bo ženski spol še toliko zgubil na svoji moči, kolikor je doslej vsled neprestanih bojov. On

pravi, naj ženski spol zahteva samo to, kar se mu v današnjih razmerah more dati, — in to mu menda tudi vsakdo privošči. Dokler pa bode naglašal svoje prenapete zahteve, za kojih izvršitev dosedaj še ni pogojev, dosegel ne bo veliko ali pa nič.

V novejšem času so mislili Tories, mej temi tudi minister Balfour, pridobiti z ženskim spolom veliko oporo za konservatizem v cerkvi in državi s tem, da se mu podeli volilna pravica. Liberalci pa so skušali to gibanje izkoristiti v svoj prid.

Pred par leti je bil zopet napovedan v spodnji zbornici predlog za občno žensko volilno pravico, toda, kakor navadno, se je odločila za to sreda iz tega-le vzroka.

Ob sredah se morajo razpravljanja zaključiti ob šesti uri zvečer. Ako do tega časa stvar ni dokončana, ne sme se glasovati o tem predmetu, ampak se mora odložiti na nedoločen čas t. j. isto kakor „ad graecas calendas“. Da se pa izogne parlament glasovanju o kakej neprijetnej stvari, govori se toliko časa, da kazalec kaže na šest. Tedaj dotični predlog sploh ni prišel na vrsto. Debatiralo se je do šeste ure o drugih neznatnih stvareh, potem pa so se apostoli ženske volilne pravice pogledali kakor avguri in razšli.

Iz tega vidimo, da se tudi oni poslanci, ki so na volilnih shodih navdušeni za popolno enakopravnost ženskega spola, zelo hitro ohlade, kadar se gre za to, izpregovoriti resno besedo.

Sploh opazamo, da je to gibanje v zadnjih letih jelo očitvidno pojemati in pešati. Vspehov ta ljuta borba še ne more nikakih pokazati in tudi ne more roditi sadov, dokler se ženski spol v svojih zahtevah ne bode omejil ali pa vsaj prišel do spoznanja, da se ne da kar čez noč preobrniti ves dosednji državni red. Zoper vsako razširjanje ženskega spola glede političskih pravic ni menda nikdo, in da naposled venderle mora priti do preobrata v tem smislu, se ne da tajiti. Jeli se bode ženski spol svojih, po hudih borbah pridobljenih pravic posluževal v prid človeštvu, o tem bode govorila povestnica.

Novice.

— **Osebne vesti.** Nadvojvoda Fran Ferdinand se je te dni mudil pri vojaških vajah na Notranjskem. — Deželni predsednik gosp. baron Hein je obolel za osepnicami. — Tajni svetnik in sekcijski šef v ministrstvu notranjih del, gosp. Anton grof Pace, je dobil veliki križec Franc-Jožefovega reda. — Provizorični glavni učitelj na ljubljanskem učiteljskem gosp. Milan Pajk je imenovan profesorjem na ljubljanski realki. — Suplent v Ljubljani gosp. Julij Krek je imenovan profesorjem na gimnaziji v Novem mestu. — Profesor na učiteljskem v Kopru gosp. Josip Žilih je premeščen na realko v Gorico. — Suplent v Gorici, gosp. dr. M. Šostarič je imenovan profesorjem na gimnaziji v Pazinu.

— **Deželnozborske volitve.** Kandidatje narodno-napredne stranke so: za okraj Kamnik Brdo Feliks Stare, veleposestnik na Kolovcu, za okraj Radovljica-Kranjska gora Ivan

Čop, posestnik v Mostah, za okraj Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Ilirska Bistrica-Cerknica Franc Arko, posestnik v Postojni in Matija Ambrožič, posestnik v Novi Sušici, za okraj Vipava-Idrija Ivan Božič, posestnik in župan v Podragi, za okraj Novo mesto-Kostanjevica-Krško Ivan Globočnik, posestnik na Dobravi in župan Kostanjeviški, za okraj Trebnje-Višnja gora-Žužemperk-Mokronog-Litija-Radeče Janez Bukovec, posestnik v Mrzliku in Fran Zupančič, posestnik v Rakovniku, za okraj Kočevje-Ribnica-Velike Lašče Fran Višnikar, c. kr. sodni svetovalec v Ribnici, za okraj Črnomelj-Metlika Fran Šetina, učitelj in posestnik v Črnomlju. Volilni boj bo jako hud. Zdaj se vrše po celi deželi shodi in je agitacija silno živahna. Kakšen bo izid, tega ne ve nihče.

— **Električna železnica.** Danes, v petek, se je na električni cestni železnici v Ljubljani začel redni promet.

— **Afera dr. Šusteršiča.** Gospod dr. Šusteršič je proti razsodbi kamniškega kazenskega sodišča in ljubljanskega apelnega sodišča v zadevi žlindre zaprosil generalno prokuraturo, naj vloži ničnostno pritožbo v varstvo zakona. Generalna prokuratura je to prošnjo odbila.

— **Brzjavni uradi.** Povodom dne 12. septembra t. l. v kmetijskih občinah na Kranjskem vršečih se volitev v deželni zbor imeli bodo vsi brzjavni uradi omenjene dežele istega dne polno dnevno službo.

— **Porotno sodišče v Ljubljani** je v tem tednu obsodilo Marijo Kompare zaradi detomora na tri leta ječe, Bogomira Boskovitza zaradi poskušene umora svoje žene na pet let ječe in F. Bukoviča iz Vevč zaradi uboja na štiri leta ječe. — Odgovorni urednik „Slovenskega lista“ F. Jakopič je bil na tožbo dr. Tavčarja radi žaljenja na časti obsojen na tri tedne v ječo.

— **Žalosten konec.** Rodovina Ruard je nekdanj slovela po Kranjskem. Stari gospod Ruard je bil brez dvoma najbogatejši meščanski človek v deželi. Velikanska posestva, ki so sedaj last verskega zaklada in kranjske industrijalne družbe, s fužinami vred, so bila v njegovih rokah. Četvero otrok je imel pokojni gosp. Ruard, a sinovi so z vdovo vred vse pogнали. Silno premoženje se je raztopilo v njihovih rokah in nazadnje je prišlo tako daleč, da so ti razvajeni ljudje še kruha stradali. Kranjska industrijalna družba, ki je jako lepo ravnala s to rodovino, se je večkrat usmilila starejšega sina Frica Ruarda in nazadnje ustanovila zanj sinekuro, da je bil vsaj za silo preskrbljen. Fric Ruard se je bil že prej udal pijači in se nazadnje lotil žganja. Mož, kateremu v mladih letih noben šampanjec ni bil dober, je sedaj popival najslabše žganje in vzel tudi žganjarski konec. Pred nekaj dnevi se je v neki žganjarni v Mojstrani napil jeruša. Nekaj ur pozneje so ga v nekem cestnem jarku našli mrtvega.

— **Najnovejši papirnati desetaki.** V gostilno pri K. v Dol Logatcu je prišel dne 29. t. m. opoludne nek postopač ter zahteval liter vina in hleb kruha. Vse to je plačal z novim desetakom stari materi gostilničarja in dobil nazaj 18 K 96 vin. Ko gostilničar domov pride, mu da mati desetak, kateri se je pa izkazal, da je bil desetak — neka stara, avstrijskemu desetaku čisto jednaka srečka. Kdor zna, pa zna!

— **Čudne razmere.** Preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Celju je zaplenil vse knjige konsumnega društva v Rečici in v Savinski dolini in začel proti temu društvu kazensko preiskavo. Povod so dali društveni računi, katere je baje sestavil uradnik „Gospodarske zveze“ v Ljubljani.

— **Gregorčič — bolan.** Pesnik Simon Gregorčič je na svojem posestvu v Gradišču pri Renčah nevarno obolel.

— **Godba c. kr. vojne mornarice v Pulju** je te dni svirala pri veselici, ki so jo v Pulju priredili trgovski pomočniki socijalno demokratičnega mišljenja. Pri tej veselici je godba, nota bene c. kr. godba vojne mornarice svirala najbolj provokatorične, za Slovence in Hrvate skrajne žaljive